

La realitat i les ombres

La precarietat de la vida magnificava l'excelsitud del somni. I el somni es feia present cada setmana, a les cinc en punt de la tarda dels diumenges, quan començava el "cine de prest" i gairebé tota l'al·loteria, en avalot, prenia a l'assalt el galliner del *cinema-paradiso* d'aquell poble enclavat en una vall de sol ixent de l'illa mediterrània.

La precarietat d'aquell viure era la penúria d'una llarga post-guerra, en la qual el temps transcorria lentament, molt lentament i la realitat que ens envoltava era quasi sempre en blanc i negre (perquè aquell temps i aquella infantesa foren un temps i una infantesa neorealista, i el neorealisme -ja se sap- sempre és en blanc i negre).

Era aquell blanc fulgent dels carrers polsos, ferits per la llum reverberant d'un sol vivíssim; aquell negre de les dones endolades instal·lades prematurament en la resignació trista d'una vellesa callada; i aquell gris de la roba dels homes silenciosos, de gest adust, asseguts a la rebranca dels portals rodons, de cases antigues, amb portes de llenyam vell i clivellat, gris igualment, com el mateix pedreny del carrer.

La llum era blanca, les indumentàries negres i grises, les cases obscures, i foscos, encara, els records (records d'un temps recent en el qual s'havia escoltat, a la nit, repicar de baules, i a les matinades, el ressò sec dels tirs de la mort).

A vegades, excepcionalment, el blanc i negre es tornava color, el color exultant dels dies de festa. Bellugaven, a l'aire, els paperins, sonaven les xirimies i el verd de la murta s'escampava sobre els carrers acabats de regar que exhalaven l'olor de la terra mullada. Però eren tan pocs dies, aquests!

El temps quasi sempre era lent i era trist; la vida, monòtona; l'escola, avorrida i rutinària; i els capvespres plujosos de l'hivern, darrera els vidres, llargs, molt llargs, i *machadians*.

Però, ben mirat, aquesta no era la realitat vertadera. Era tan sols una aparença, una pàl·lida ombra, un pobre reflex (o, a tot estirar, una part esquifida) d'una altra realitat total i plena. La realitat vertadera, amb tota la seva plenitud, era la que apareixia davant nosaltres cada diumenge, a

les cinc de la tarda, quan dins la sala fosca s'il·luminava el rectangle prodigiós.

Hi havia un altre món, molts altres mons, un hiperurani de mons en blanc i negre infinitament engrescadors. El món de Tarzan, el dels gànsters, el de Fumanchú..., mons de pirates, de vaquers, d'altres temps, d'altres gents, d'altres llocs, eren també en blanc i negre, però, amb quin encís tan enlluernador!

Clat de mil colors, els mils colors del "gloriós technicolor" "És en color, és en color...!", exclamàvem entusiasmats, tan aviat apareixia el lleó rugent, o la muntanya dels estels de plata, o l'himne del gong, o l'esfera rodant del món sobre un fons d'estels titil·lants, o qualsevol d'aquells logotipus que eren les portes d'accés als universos del somni. "És en color, és en color...!", com aquest fet, per si mateix, constituís l'herald d'uns somnis encara indefectiblement més

A vegades, el rectangle lluminós, com un mirall, ens tornava les imatges d'una realitat intensa i profunda a la qual la nostra pròpia realitat s'arribava a semblar. Era el món d'uns infants d'altres guerres i post-guerres, d'altres temps de depressió, que obrien també els seus ulls innocents, la seva mirada interrogant i trista, sobre una realitat que tampoc podien entendre: aquells al·lotets de *Los ángeles perdidos*, aquells de *Forja de hombre* i aquell ninot de *Ladrón de bicicletas*... Nosaltres intuïem que tots ells eren els nostres germans (o més encara: sabem que nosaltres *érem* ells).

I alguns capvespres, ah!, alguns capvespres d'aquells diumenges potser els més gojosos de tots, el rectangle de llum s'encenia a l'es-

encisadors. El miracle del país d'Oz, un cop més, s'havia consumat.

I aquells colors tan vius, tan intensos, eren els colors-colors, els colors autèntics, els colors reals i vertaders de totes les coses.

Quan la vida és deprimida i trista, l'única realitat és el somni. L'única realitat vertadera és la de les ombres bellugadisses de la paret de fons de la caverna fosca, no el que hi ha al defora.

I el que digui el contrari, s'equivoca.

Em sap greu per Plató: jo som amic seu, però, encara més, ho som dels somnis. ❖

“¿Em demanaràs que em casi amb tu si promet dir-te que no?”.

Meryl Streep a *Memorias de Africa* (1985) de Sidney Pollack